

С. В. Тримбач

Орелович Соломон (Семен) Лазарович

ОРЕЛЮВИЧ Соломон (Семен) Лазарович (18. 05. 1902, м. Гродно, Білорусь – 07. 09. 1937, Київ) – організатор кіновиробництва. Навч. у гімназії м. Валуйки (нині Белгород. обл., РФ). 1919–21 перебував на підпіл. роботі в Гродно, був організатором комуніст. молодіж. організацій. Від 1921 працював в органах держ. безпеки – секр. підвідділу ВУЧК у Харкові, нач. інформ. відділу ВУЧК-ГПУ УСРР. 1923–24 – старший оперуповноважений політконтролю ГПУ УСРР. 1924–27 – директор Ялтин. кінофабрики Всеукр. фотокіноупр. (ВУФКУ), 1927–28 – директор вироб. відділу ВУФКУ, 1928–30 – директор Одес. кінофабрики ВУФКУ. У червні 1930 разом з О. Довженком, Д. Демуцьким, Ю. Солнцевою був відряджений до країн Зх. Європи (Німеччина, Чехословаччина, Франція, Велика Британія) для вивчення досвіду опанування нової кінематогр. техніки. Під час поїздки між О. Довженком і кер. делегації О. виник конфлікт, судячи з усього пов'язаний з аморал. поведінкою останнього. Ю. Солнцева, за одним із донесень агента спецслужб, характеризувала його так: «Соломон Лазаревич (Орелович) являється типичним представителем касты чекистов... а одночасно він – низкий мешанин и обыватель» («Олександр Довженко: Документи і матеріали спецслужб», т. 1, К., 2021). 1930–31 – директор Київ. кінофабрики «Українфільм», 1931–33 – Моск. кінофабрики «Союзкіно». Сприяв упровадженню нової кінематогр. техніки. 1933–36 служив в органах держ. безпеки УСРР. У період розгортання репресив. дій щодо інтелігенції знову призначений дир. Київ. кінофабрики «Українфільм» (1936–37). Це були роки радикал. придушення роботи кінематографістів із матеріалом сучас. укр. життя, яке поставало хіба що в опер. і оперетк. строях («Запорожець за Дунаєм», 1937, реж. І. Кавалерідзе; «Багата наречена», 1938, реж. І. Пир'єв). 14 липня 1937 заарешт. за звинуваченням в участі у змові в системі НКВС, 7 вересня засудж. до розстрілу. Реабіліт. 1956.

Основні праці

Молоде кіно творять молоді руки // Кіно. 1930. № 8; Підсумки і завдання. Українська радянська кінематографія пробила шлях за кордон // Кіно-газета. 1930. № 31(61); План и пути его реализации // Пролетар. кино. 1931. № 10–11; Про теоретичний диспут у кіні //

Кіно. 1931. № 7/8, 9; Киевская студия «Украинфильм» к XX годовщине Октября // Искусство кино. 1936. № 11; Київська кіностудія в ювілейному році // Рад. кіно. 1937. № 1/2.

Рекомендована література

1. Тумшис М. А., Золотарев В. А. Евреи в НКВД СССР. 1936–1938 гг.: Опыт биограф. слов. Москва, 2017;
2. Олександр Довженко: Док. і мат. спецслужб. Т. 1. 1919–1940. К., 2021.

Бібліографічний опис:

Орелович Соломон (Семен) Лазарович / С. В. Тримбач// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-75688>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).